

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Шинкарук В.Д.

«__» _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № __ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри педагогіки

_____ Р.В. Сопівник

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПЕДАГОГІЦІ»**

Галузь знань 01 «Освіта, педагогіка»

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Спеціалізація «Педагогіка вищої школи»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Виговська С.В.

Київ – 2018 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Шинкарук В.Д.

«__» _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № __ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри педагогіки

_____ Р.В. Сопівник

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПЕДАГОГІЦІ»**

Галузь знань 01 «Освіта, педагогіка»

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Спеціалізація «Педагогіка вищої школи»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Виговська С.В.

Київ – 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни
«Основи наукових досліджень у педагогіці»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	01 «Освіта, педагогіка»	
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»	
Спеціалізація	«Педагогіка вищої школи»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	78 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	2 год.	-
самостійної роботи студента –	6 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів поняття про науково-педагогічне дослідження, ознайомити із комплексом методів науково-педагогічного дослідження, допомогти майбутнім викладачам в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями і навичками організації, проведення наукового дослідження, обробки їх результатів; розвивати науковий світогляд.

Завдання полягає в ознайомленні студентів із сучасними методологічними проблемами науки; основними етапами науково-педагогічного пошуку; методами науково-педагогічного дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: значення основних методологічних принципів процесу наукового пізнання; значення педагогічних досліджень для ефективності педагогічної діяльності; методи математичної обробки результатів дослідження; понятійно-термінологічний апарат.

вміти: використовувати дані досліджень у практичній діяльності; вибрати адекватні методи дослідження й застосовувати їх для вивчення педагогічних явищ; розробляти програму дослідження згідно з методологічними й методичними підходами; визначати гіпотезу, мету й завдання дослідження; здійснювати кількісну й якісну обробку результатів дослідження; аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати вивчення педагогічних явищ.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень у педагогіці.

Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості

Характеристика процесу наукового пізнання. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Відмінності наукового та буденного пізнання. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні). Класифікація наукових досліджень та наук (природничі, гуманітарні, технічні, суспільні). Наукові школи. Наукові революції. Внесок українських вчених у науку. Глобальні кризи й проблема важливості науково-технічного прогресу.

Тема 2. Навчально-дослідницька робота студентів

Вимоги до написання та оформлення реферату. Основні структурні компоненти реферату (вступ, головна частина, висновки). Критерії оцінки реферату. Підготовка тез доповіді та наукової статті. Тези доповіді на конференції. Послідовність викладу змісту доповіді (актуальність проблеми; стан розробки проблеми в науці і практиці; основна ідея, положення, висновки дослідження; основні результати та їх практичне значення). Вимоги до написання наукової статті. Мета магістерської роботи. Етапи підготовки до написання та захисту магістерської роботи. Основні помилки, які найчастіше зустрічаються у магістерських роботах.

Тема 3. Сутність педагогічного дослідження

Особливості науково-педагогічного дослідження (неоднозначність перебігу явищ; неповторність педагогічних процесів; участь у педагогічних процесах людей; об'єкти у педагогічному дослідженні не бувають ідентичними). Головні критерії ефективності науково-педагогічного дослідження. Вимоги до здійснення науково-педагогічних досліджень. Види досліджень у педагогіці (якісні і кількісні, фундаментальні та прикладні, теоретичні та емпіричні). Етичні принципи здійснення науково- педагогічного дослідження.

Тема 4. Планування педагогічного дослідження

Етапи виконання науково-дослідної роботи. Термінологічно-категоріальний апарат дослідження. Аналіз стану досліджуваної проблеми. Формулювання мети і завдань дослідження. Гіпотеза дослідження. Концепція науково-педагогічного дослідження. Об'єкт та предмет дослідження. Програма науково-педагогічного дослідження. Об'єм вибірки. Репрезентативність вибірки. Генеральна сукупність

Змістовий модуль 2. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження

Тема 5. Методологія педагогічної науки

Поняття методології. Методологія як теорія та як сукупність методів дослідження. Поняття методу, техніки, методики, процедури дослідження. Принципи науково-педагогічного дослідження (єдності теорії і практики, історизму, об'єктивності висвітлення педагогічних процесів, всебічного вивчення педагогічних процесів, конкретності істини, суперечності, заперечення, розвитку, причинності, системності). Підходи у вивченні педагогічних явищ (аксіологічний, комплексний, структурний, функціональний, формалізований, цілісний, діяльнісний, культурологічний, суб'єктно-об'єктний, диференційований, індивідуальний, етнопедагогічний, моделювання, системний).

Тема 6. Теоретичні методи педагогічних досліджень

Поняття про метод наукового пізнання. Метод, методичний прийом і методика. Класифікація методів, що використовуються у педагогічних дослідженнях. Роль теоретичних методів дослідження у науковому дослідженні. Види теоретичних методів дослідження та їх характеристика: індукція та дедукція, аналіз і синтез, порівняння і класифікація, абстрагування та конкретизація. Поняття про модель та моделювання. Призначення моделей у науковому дослідженні.

Тема 7. Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень

Анкетування – як один із поширених емпіричних методів дослідження у педагогіці. Специфіка та види анкетного опитування. Структура анкети та види запитань. Переваги та недоліки анкетування при проведенні науково-педагогічного дослідження. Основні емпіричні методи дослідження у педагогіці: бесіда, експертна оцінка, інтерв'ю. Вимоги до питань інтерв'ю. Особливості підготовки та проведення інтерв'ю. Педагогічне спостереження. Використання методу вимірювання у педагогічних дослідженнях.

Тема 8. Педагогічний експеримент

Сутність педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контролюючий, природний, лабораторний). Планування експерименту (постановка задач, вибір необхідного числа експериментальних факторів, вибірка, визначення тривалості, фіксування даних). Програма педагогічного експерименту.

Тема 9. Обґрунтування дослідження та його результатів

Зміст обґрунтування науково-дослідної роботи. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці. Оформлення графічних

залежностей у вигляді графіків та діаграм. Математичні методи опрацювання результатів дослідження. Вимоги до оформлення наукових праць.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	Лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень у педагогіці.														
Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості	15	14	2	2	-	-	10	8	-	-	-	-	8	
Тема 2. Навчально-дослідницька робота студентів	15	15	2	2	-	-	11	11	-	2	-	-	9	
Тема 3. Сутність педагогічного дослідження	15	14	2	2	-	-	10	12	2	2	-	-	8	
Тема 4. Планування педагогічного дослідження	15	15	2	2	-	-	11	11	2	-	-	-	9	
Разом за змістовим модулем 1	58		8	8	-	-	42	42	4	4	-	-	34	
Тема 5. Методологія педагогічної науки	15	12	1	1	-	-	10	8	-	-	-	-	8	
Тема 6. Теоретичні методи педагогічних досліджень	15	14	2	2	-	-	10	9	-	-	-	-	9	
Тема 7. Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень	15	14	2	2	-	-	10	13	2	2	-	-	9	
Тема 8. Педагогічний експеримент	15	11	1	1	-	-	9	11	-	2	-	-	9	
Тема 9. Обґрунтування дослідження та його результатів	15	11	1	1	-	-	9	11	2	-	-	-	9	
Разом за змістовим модулем 2	62		7	7	-	-	48	52	4	4	-	-	44	
Усього годин	120		15	15	-	-	90	94	8	8	-	-	78	

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості	2
2	Тема 2. Навчально-дослідницька робота студентів	2
3	Тема 3. Сутність педагогічного дослідження	2
4	Тема 4. Планування педагогічного дослідження	2
5	Тема 5. Методологія педагогічної науки	1
6	Тема 6. Теоретичні методи педагогічних досліджень	2
7	Тема 7. Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень	2
8	Тема 8. Педагогічний експеримент	1
9	Тема 9. Обґрунтування дослідження та його результатів	1

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

*Перелік питань для підготовки до іспиту з дисципліни
«Основи наукових досліджень у педагогіці»*

1. Пізнання, рівні наукового пізнання.
2. Сутність науки. Наукове дослідження. Форми наукового знання.
3. Розвиток науки. Наукові революції.
4. Глобальні кризи й проблема цінності науково-технічного прогресу.
5. Науково-дослідницька робота студентів.
6. Вимоги до написання реферату.
7. Тези доповіді та наукова стаття.
8. Підготовка магістерської роботи як кваліфікаційного дослідження.
9. Особливості науково-педагогічного дослідження.
10. Види досліджень у педагогіці.
11. Методологія науково-педагогічного дослідження.
12. Методологічні принципи науково-педагогічного дослідження.
13. Підходи до організації педагогічного дослідження.
14. Системний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
15. Компетентнісний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
16. Етика педагогічного дослідження.
17. Етапи виконання науково-дослідницької роботи.
18. Програма та методика науково-педагогічного дослідження.
19. Сутність поняття «метод дослідження». Абстрагування. Аналіз і синтез.
20. Сутність поняття «метод дослідження». Індукція і дедукція. Екстраполяція.
21. Сутність поняття «метод дослідження». Методи моделювання, порівняння, узагальнення.
22. Сутність поняття «метод дослідження». Ідеалізація та формалізація.
23. Сутність поняття «метод дослідження». Спостереження.

24. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення і узагальнення педагогічного досвіду.
25. Сутність поняття «метод дослідження». Вимірювання, метод експертної оцінки.
26. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення документації та результатів педагогічної діяльності.
27. Сутність поняття «метод дослідження». Методи опитування.
28. Сутність поняття «метод дослідження». Тестування.
29. Сутність поняття «метод дослідження». Соціометрія як метод дослідження міжособистісних відносин у групі.
30. Поняття експериментального методу в педагогічних дослідженнях, його види.
31. Особливості педагогічного експерименту.
32. Етапи педагогічного експерименту та їх планування.
33. Основні поняття математичної статистики. Кореляція.
34. Основні типи вимірювань у педагогічних дослідженнях.
35. Відбір контрольних і експериментальних груп.

Комплект тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Особлива форма процесу пізнання, систематичне та цілеспрямоване вивчення об'єктів, у якому використовують засоби і методи науки, і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт – це ...
2. Процес цілеспрямованого, активного відображення об'єктивного світу у свідомості людей це ...
3. Вихідне положення теорії, вчення, на основі якого логічно виводяться інші твердження – це:

1	принцип;
2	аксіома;
3	поняття;
4	факт.

4. Що з нижчепереліченого належить до форм наукового знання?

1	пізнання;
2	факти;
3	діяльність;
4	школа;
5	дослідження;
6	категорії;
7	методи;
8	теорії.

5. Із запропонованого переліку виберіть характеристики, які відрізняють наукове пізнання від повсякденного

1	традиційність;
2	використання наукової термінології;

3	систематизація знань;
4	отримання нових знань ;
5	спеціальна підготовка суб'єкта, що пізнає;
6	використання спеціальних засобів для отримання нового знання.

6. Класифікуйте наукові дослідження за ознаками

a)	за способом і методами отримання нового знання	1) практичні 2) технічні
б)	за зв'язками із предметною діяльністю	3) теоретичні 4) гуманітарні
в)	за сферою дослідження	5) природничі 6) емпіричні

7. Виберіть та розмістіть у правильній послідовності складові наукової статті відповідно до вимог ВАК

1	постановка проблеми у загальному вигляді
2	термінологічний апарат
3	формулювання цілей статті
4	виклад основного матеріалу
5	об'єкт і предмет дослідження
6	аналіз останніх досліджень і публікацій
7	висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

8. Вкажіть характеристики поданих принципів науково-педагогічного дослідження

a)	об'єктивності	1) розгляд факту або явища на основі аналізу умов його проходження;
б)	сутнісного аналізу	2) передбачає всебічне врахування факторів, які породжують те чи інше явище, умов, за яких дане явище розвивається, адекватності дослідницьких підходів і засобів
в)	генетичний	3) досліджує перспективи розвитку об'єкта;
г)	єдності логічного та історичного	4) ставить вимогу доказовості, обґрунтованості вихідних засновків, логіки дослідження і його висновків; 5) передбачає співвіднесення у досліджуваних явищах зовнішнього, особливого й одиничного.

9. Вкажіть ознаки фундаментальних і прикладних науково-педагогічних досліджень

a)	фундаментальні	1) спрямовуються на розв'язання проблем, притаманних педагогічній практиці 2) присвячуються розв'язанню проблем, наявних у педагогічній теорії
б)	Прикладні	3) пізнаються базисні засади функціонування педагогічних систем чи їх окремих елементів 4) здійснюється пошук шляхів ефективного використання базисних засад у конкретних педагогічних об'єктах

10. Мета дослідження конкретизується у ряді його ...

11. Розташуйте у правильній послідовності етапи планування наукового дослідження

1	розробка концепції дослідження;
2	розробка програми дослідження;
3	вибір і обґрунтування теми дослідження;
4	аналіз стану досліджуваної проблеми;
5	формулювання гіпотези дослідження;
6	формулювання мети і завдань дослідження;
7	характеристика термінологічного апарату;
8	вибір об'єкта дослідження.

12. Виберіть відповідні характеристики об'єкта і предмета дослідження

А)	об'єкт дослідження	1) поняття вузче ;
		2) поняття ширше;
		3) те, що набуває наукового пояснення;
Б)	предмет дослідження	4) те, на що спрямовується процес пізнання;
		5) частина об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини;
		6) найбільш значущі з практичної і теоретичної точки зору властивості, особливості об'єкта, які підлягають безпосередньому вивченню

13. Зазначте для кожної групи відповідні методи наукового дослідження:

А) теоретичні методи наукового дослідження	1. аналіз
Б) емпіричні методи наукового дослідження	2. синтез
	3. спостереження
	4. дедукція
	5. екстраполяція
	6. експеримент
	7. індукція
	8. формалізація
	9. порівняння
	10. опитування
	11. моделювання
	12. тестування
	13. соціометрія

14. Уявне відвернення від неістотних, другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків та відношень між ними та виділення декількох досліджуваних сторін – це ...

15. Вкажіть відповідне визначення наведених методів теоретичного дослідження.

1) Синтез	а) розумова дія, пов'язана з утворенням понять про об'єкти, яких немає в дійсності і не можна відтворити в досліді;
2) Ідеалізація	б) розповсюдження яких-небудь закономірностей або тенденцій досліджуваного об'єкта, які спостерігаються на

	певному часовому інтервалі, на інший часовий інтервал;
3) Екстраполяція	в) метод пізнання, який дає можливість об'єднувати окремі частини чи сторони об'єкта в єдине ціле;
4) Дедукція	г) умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини;
	д) уявне відвернення від неістотних, другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків і відношень між ними та виділення декількох досліджуваних сторін.

16. Оберіть види спостережень за рівнем стандартизації процедур спостереження і вкажіть відповідну їх характеристику:

1. ситуативне	А. дослідник спостерігає за діяльністю групи з боку, не беручи у ній участі, члени групи знають, що проводиться педагогічне дослідження методом спостереження;
2. стандартизоване	Б. спостереження відбувається за природних умов;
3. періодичне	В. при проведенні спостереження дослідник фіксує заздалегідь визначені ознаки у картці спостереження;
4. нестандартизоване	Г. спостереження характеризується особливо довгою тривалістю, постійністю контакту з об'єктом;
5. лонгітюдне	Д. спостерігач у довільній формі записує під час спостереження або одразу після нього все, що стосується досліджуваної проблеми.

17. Висока майстерність педагога, практика, яка дає високий стійкий педагогічний результат – це:

а) масовий педагогічний досвід;
б) педагогічний досвід;
в) новаторство;
г) передовий педагогічний досвід.

18. Відновіть правильну послідовність поведінки респондентів під час відповідей на питання:

а) відтворення необхідних знань з пам'яті;
б) сприйняття інформації
в) розуміння інформації
г) вибір відповіді на запитання;
д) вербальне або письмове вираження відповіді.

19. Вкажіть відповідні характеристики до наведених видів запитань:

1. змістовні (основні)	А. використовуються для оптимізації, впорядкування перебігу опитування.
2. функціональні (неосновні)	Б. питання, при яких об'єкт інтересу дослідника збігається зі змістом питання
3. прямі	В. запитання надають можливість разом із вибором готової відповіді дати свій варіант
4. непрямі	Г. запитання містять приховані підказки
5. відкриті	Д. спрямовані на отримання інформації про явища і

	взаємозв'язки
6. закриті	Е. зміст питання і об'єкт інтересу дослідника розходяться
7. напівзакриті	Є. запитання містять варіанти відповіді
	Ж. запитання у дозволяють дати будь-яку відповідь

20. Із запропонованих тверджень оберіть переваги методу бесіди:

а) пасивність суб'єкта пізнання, що виражається у відмові втручатися у досліджувані процеси й збереження умов природності їх протікання;
б) живий контакт дослідника з респондентом;
в) нечітке усвідомлення респондентом власних позицій, думок чи відношень;
г) приховані підказки бажаної відповіді;
д) можливість індивідуалізації запитань, їх варіювання, додаткових уточнень;
е) можливість оперативної діагностики достовірності й повноти відповідей.

21. Із перерахованих нижче оберіть методи опитування:

а) експеримент;
б) інтерв'ю;
в) бесіда;
г) спостереження;
д) анкетування;
е) тестування.

22. Укажіть види експерименту відповідно до вказаних ознак:

1. За способом формування умов	А. пасивний, активний
2. За метою дослідження	Б. природний, лабораторний
3. За структурою досліджуваних об'єктів і явищ	В. однофакторний, багатофакторний
4. За характером взаємодії засобу експериментального дослідження з об'єктом дослідження	Г. простий, складний
5. За типом моделей, що досліджуються	Д. перетворювальні, констатувальні, контрольні, пошукові
6. За величинами, що контролюються	Е. мислительні, матеріальні
7. За числом факторів, що варіюються	Є. звичайний, змодельований
	Ж. включений, невключений

23. Розташуйте у правильній послідовності етапи проведення педагогічного експерименту:

а) констатувальний етап;
б) формувальний етап (експериментальна операція);
в) планування;
г) якісний і кількісний аналіз одержаних даних;
д) оформлення звіту;
е) контрольний етап.

24. Наукове припущення, яке впливає з теорії, яке ще не підтверджено і не відкинуто – ....

25. Із наведеного переліку оберіть види експерименту за метою дослідження і вкажіть відповідну їм характеристику.

1. констатувальний	А. експеримент застосовується для вивчення нескладних за структурою об'єктів, що мають невелику кількість взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, кожен із яких виконує найпростішу функцію.
2. однофакторний	Б. експеримент застосовується для перевірки певних припущень, констатації наявності певних зв'язків між впливом на об'єкт дослідження і досягнутим результатом, встановлення наявності певних фактів.
3. мислительний	В. експеримент включає активну зміну структури і функцій об'єкта дослідження відповідно до висунутої гіпотези, формування нових зв'язків та відношень між компонентами об'єкта або між досліджуваним об'єктом та іншими об'єктами.
4. формувальний	Г. експеримент передбачає виділення потрібних для дослідження факторів і вивчення кожного з них окремо.
5. контрольний	Д. експеримент проводиться у тому випадку, коли важко розділити фактори, що впливають на досліджуване явище внаслідок відсутності достатніх попередніх (ап'юріорних) даних.
6. активний	Е. одна з форм розумової діяльності суб'єкта пізнання, у процесі якої відтворюється в уяві структура реального експерименту
7. простий	Є. експеримент пов'язаний із вибором спеціальних вхідних факторів і контролем за тим, що відбувається з об'єктом дослідження під впливом цих факторів.
8. пошуковий	Ж. експеримент зводиться до контролю за результатами зовнішнього впливу на об'єкт дослідження з урахуванням його стану, характеру впливу й ефекту, що очікується.

26. Зв'язок (залежність) між двома і більше змінними у статистиці називається ...

27. Значення коефіцієнта кореляції змінюються в межах:

а) від +1 до +10;
б) від 0 до +1;
в) від -1 до +1;
г) від 0 до -1.

28. Відповідно до етапів педагогічного експерименту вкажіть, які дії повинен виконати експериментатор на кожному з них у логічній послідовності:

<i>Етапи</i>	<i>Дії експериментатора</i>
1. Діагностичний	А. Проведення констатувального експерименту
2. Основний	Б. Відбір контрольних та експериментальних груп
3. Порівняльний	В. Висновки про педагогічний ефект
	Г. Аналіз змін (результатів)
	Д. Аналіз однорідності досліджуваних груп

	Е. Проведення формувального експерименту
	Ж. Аналіз достовірності відмінностей змін (результатів)

29. За наведеними ознаками оберіть відповідний тип вибірки:

1. вибір "першого зустрічного". Цим методом користуються, коли генеральна і вибіркова сукупності за своїм обсягом достатньо великі.	А. квотна вибірка;
2. відбір респондентів здійснюється за певними ознаками:	Б. систематична (механічна) вибірка;
3. відбір респондентів послідовно через один і той самий інтервал, який називають "кроком вибірки"	В. гніздова (серійна) вибірка;
4. за одиницю відбору беруть не окремих респондентів, а групи, класи, бригади, відділки чи інші подібні підрозділи	Г. стихійна вибірка.
	Д. проста випадкова вибірка.

30. Якщо у констатувальному і формувальному експерименті беруть участь одні й ті самі студенти, така вибірка вважається ...

6. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія;
практичні: метод вправ, практична робота; наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

7. Форми контролю

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - В загальному	74-81

		правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. База тестових завдань.
4. Електронний навчальний курс «Основи наукових досліджень у педагогіці».

10. Рекомендована література

Базова

1. Волощук Іван Степанович. Основи наукових досліджень. Педагогіка: навч. посібник / Волощук І. С. / Кафедра педагогіки Національного аграрного ун-ту. – К., 2006. – 107с.
2. Гончаренко Семен Устимович. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів вищих навч. закл. / Гончаренко Семен Устимович, Олійник Павло Миколайович Федорченко Володимир Кирилович та інш. / Семен Устимович Гончаренко (ред.), Павло Миколайович Олійник (ред.). – К. : Вища школа, 2003. – 323с.
3. Ковальчук Володимир Володимирович. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Ковальчук Володимир Володимирович, Моїсєєв Лев

- Михайлович. / АПН України; Південний науковий центр. – 2. вид., перероб. і доп. – К.: Видавничий дім "Професіонал", 2004. – 206с.
4. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. / Лузан Петро Григорович, Сопівник Ірина Віталіївна, Виговська Світлана Володимирівна. – 4-те вид. доповнене. – К.: НАКККіМ, 2012. – 368 с.
  5. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти / Сидоренко В. К., Дмитренко П. В – К. : РННЦ "ДІНІТ", 2000. – 260с.

Допоміжна

1. Адаменко Олена Вікторівна. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття / Аніщенко О.В. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 703с.
2. Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Кафедра педагогіки / Ніна Олексіївна Падун (уклад.). – Ніжин, 2005. – 16 с.
3. Алексеєнко Т. А. Основи педагогічного експерименту і кваліметрії: Навч.-метод. посібник / Алексеєнко Т. А., Сушанко В. В. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2003. – 41с.
4. Аніщенко Олена Валеріївна. Наукові дослідження з історії професійної освіти та історії педагогіки: метод. рек. науковцям-початківцям / Аніщенко О.В. / Ніжинський держ. педагогічний ун- т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин : Видавництво НДПУ ім.М.Гоголя, 2003. – 50с.
5. Артюх Станіслав Федорович Основи наукових досліджень: підручник / Артюх С.Ф., Лізан І.Я., Голоп'яров І.В., Несторук Н.А. / Українська інжен.-педаг. ак-мія. – Х. : УІПА, 2006. – 277с.
6. Ашерів А.Т. Підготовка, експертиза и защита диссертаций / Ашерів А.Т. – Харків: Изд. УІПА, 2002. – 135 с.
7. Афанасьєв Анатолій Олександрович. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Афанасьєв Анатолій Олександрович, Кузькін Євген Юрійович. / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 96с.
8. Білецький Ігор Павлович. Філософія науки: навч. посіб / Білецький Ігор Павлович, Кузь Олег Миколайович, Чешко Валентин Федорович / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 128с.
9. Білоусова Тетяна Павлівна. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Білоусова Тетяна Павлівна, Маркітантов Юрій Олександрович. / Кам'янець-Подільський держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 120с.
10. Білуха Микола Тимофійович. Методологія наукових досліджень: підручник для бакалаврів, магістрантів і асп. екон. спец. вищ. навч. закл. Освіти / Білуха М.Т. – К. : АБУ, 2002. – 480с.
11. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике / Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. – К.: Наукова думка, 1989. – 200 с.
12. Вербовський Вадим Володимирович. Як правильно підготувати наукове дослідження: навч.-метод. посіб. для студ. і магістрантів / Вербовський В.В.

- / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 123с.
13. Вернадский Владимир Иванович. Научное знание. Научное творчество. Научная мысль / Вернадский В.И. – Д.: Феникс, 1997.
  14. Вернадский Владимир Иванович. Научная мысль как планетное явление / Вернадский В.И. / Отв. ред. А.Л. Яншин. – М.: Наука, 1991
  15. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию. / Гессен С.И. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 448с.
  16. Глас Дж. Статистические методы в педагогике и психологии / Глас Дж., Стенли Дж. / Пер. с англ. Л.И.Хайрусовой. – М.: Прогресс, 1976. – 478с.
  17. Гончаров Станіслав Михайлович. Студентські наукові дослідження в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / Гончаров С.М. / Національний ун-т водного господарства та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2006. – 128с.
  18. Горбачук Василь Тихонович. Основы научных исследований: Конспект лекцій для студ. та магістрантів пед. ун-ту / Горбачук В.Т. / Слов'янський держ. педагогічний ун-т. – Слов'янськ : СДПУ, 2003. – 88с.
  19. Грищенко Ігор Миколайович, Григоренко Олег Михайлович, Борисейко Віталій Олександрович. Основы научных исследований: навч. посібник / Грищенко Ігор Миколайович, Григоренко Олег Михайлович, Борисейко Віталій Олександрович / Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 185с.
  20. Експериментальні педагогічні дослідження в закладах освіти м. Києва: інформ. зб. / Головне управління освіти Київської міської держ. адміністрації. Лабораторія педагогічних інновацій та інформаційних технологій / Б.М. Жебровський (ред.), Людмила Миколаївна Ващенко (ред.). – К. : Школяр, 1998. – 44с.
  21. Євдокимов В. І. Педагогічний експеримент: навч. посіб. для студ. пед. вузів / Євдокимов В. І., Агапова Т. П., Гавриш І. В., Олійник Т. О. / Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х. : ТОВ "ОВС", 2001. – 148с.
  22. Збірник наукових праць. Спеціальний випуск "До витоків становлення української педагогічної науки" / В.Г. Кузь (гол.ред.). – К. : Науковий світ, 2002. – 324с.
  23. Звіт про стан наукових досліджень у 2006 році / Академія правових наук України ; Інститут вивчення проблем злочинності / Ю.В. Баулін (уклад.). – Х., 2007. – 64с.
  24. Клименюк А.В. Методология и методика педагогического исследования / Клименюк А.В., Калита А.А., Бережная Э.П. – К., 1988. – 100 с.
  25. Клименюк Олександр Валеріанович. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник / Клименюк А.В. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 398с.
  26. Клименюк Олександр Валеріанович. Технологія наукового дослідження: авторський підручник / Клименюк А.В. – К. : ТОВ "Вид-во "Аспект-Поліграф", 2006. – 308с.

27. Крушельницька Ольга Володимирівна. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник для вищих навч. закл. / Крушельницька О.В. – К. : Кондор, 2006. – 206с.
28. Кульчицький Станіслав Владиславович. Методологія і методика наукового дослідження: матеріали до нормативного курсу / Кульчицький С.В. / Київський славістичний ун-т; Інститут історії України НАН України. – К., 2003. – 32с.
29. Кунда Неоніла Тарасівна. Методи наукових досліджень: навч. посіб. / Кунда Неоніла Тарасівна, Куницька Ольга Миколаївна / Національний транспортний ун-т. – К. : НТУ, 2007. – 84с.
30. Кустовська Олена Василівна. Методологія системного підходу та наукових досліджень: курс лекцій / Кустовська О.В. / Тернопільський держ. економічний ун-т. – Т. : Економічна думка, 2005. – 124с.
31. Максюта Микола Єгорович. Філософія науки: навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот./ Максюта М.Є. / Національний аграрний ун-т – К. : Урожай, 2004. – 418с.
32. Маниліч М. І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Маниліч М. І., Григор'єв В. А., Григор'єв Д. В. – Чернівці : Букрек, 2005. – 252с.
33. Методологія і організація наукових досліджень: програма курсу (для магістрів) / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Сергій Васильович Синяков (уклад.). – К. : КНТЕУ, 2003. – 22с.
34. Наукові дослідження в контексті історичних проблем: зб. наук. пр. / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечникова; Миколаївський навчально-науковий центр / Л.І. Семко (ред.кол.). – Миколаїв, 2003.
35. Науково-дослідна робота в закладах освіти / Укл. Ю.О.Туранов, В.І.Уруський. – Тернопіль: АСТОН, 2001. – 140 с.
36. Ніколаєнко Станіслав Миколайович. Наукові дослідження в університетах - визначальний чинник зростання якості освіти / Ніколаєнко С.М. – К. : Прок-Бізнес, 2007. – 176с.
37. Новиков Д.А. Статистические методы в педагогических исследованиях / Новиков Д.А. – М.: МЗ-Пресс, 2004. – 67 с.
38. Основи наукових досліджень у психології: метод. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / Олена Володимирівна Григор'єва (уклад.). – Чернівці : Рута, 2004. – 80с.
39. Пилипчук Марія Іванівна. Основи наукових досліджень: підруч. / Пилипчук Марія Іванівна, Григор'єв Анатолій Сергійович, Шостак Володимир Васильович. – К. : Знання, 2007. – 270с.
40. Пілюшенко Віталій Лаврентійович. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Пілюшенко Віталій Лаврентійович, Шкрабак Ірина Володимирівна, Славенко Едвін Ігорович. – К. : Лібра, 2004. – 344с.
41. Свердан Марія Романівна. Основи наукових досліджень. Практикум: навч.посібник для студ. вищих навч. закл. / Свердан М.Р. / Буковинський держ. фінансово-економічний ін-т. – Чернівці : Рута, 2003. – 191с.

42. Свердан Михайло Михайлович. Основи наукових досліджень: підруч. / Свердан Михайло Михайлович, Свердан Марія Романівна. / Буковинська держ. фінансова академія. – Чернівці : Рута, 2008. – 456с.
43. Становлення і розвиток наукових досліджень / Ю. Руданський (голов. ред.). – Львів, 1994. – 222с.
44. Стеченко Дмитро Миколайович. Методологія наукових досліджень: підручник. / Стеченко Дмитро Миколайович, Чмир Олена Сергіївна. – 2. вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317с.
45. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т / Майя Степанівна Дороніна (уклад.). – 2. вид., випр. і доп. – Х. : ВД "Інжек", 2006. – 104с.
46. Тормоса Юрій Григорович. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни / Тормоса Ю.Г. / Київський національний економічний ун-т – К. : КНЕУ, 2003. – 76с.
47. Фаренік Сергій Анатолійович. Логіка і методологія наукового дослідження / Фаренік С.А. / Українська академія держ. управління при Президентові України. – К. : Видавництво УАДУ, 2000. – 338с.
48. Філіпенко Антон Сергійович. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / Філіпенко А.С. – К. : Академвидав, 2004. – 207с.
49. Цехмістрова Галина Степанівна. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Цехмістрова Г.С. / Київський ун-т туризму, економіки і права. – К. : Слово, 2003. – 240с.
50. Чуйко Галина Василівна. Основи наукових досліджень і математичної статистики: конспект лекцій / Чуйко Г.В. / Чернівецький держ. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 1999. – 40с.
51. Юхимчук Сергій Васильович. Математичні методи систем наукових досліджень / Юхимчук Сергій Васильович, Ваховська Любов Михайлівна. / Вінницький держ. технічний ун-т. – Вінниця, 1999. – 36с.
52. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – М.: Наука, 1987. – 248с.

11. Інформаційні ресурси

1. Логіка і методи педагогічних досліджень. [Www.tspu.edu. /3. 06. 2008/ http://www.tspu.edu.ua/kurs/4/Lekcii/Lec2.html](http://www.tspu.edu.ua/kurs/4/Lekcii/Lec2.html)
2. Басманов Є.І. ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ: Навчально-методичний посібник з основ наукових досліджень, виконання курсових і кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності. /3. 06. 2008/ <http://www.basmanov.sky.net.ua/Ukr/eksozgeogr.html>
3. Г.В.Беленька. КУРСОВА, БАКАЛАВРСЬКА, МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА ЯК СТУПЕНІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СТУДЕНТА. Бердянський державний педагогічний університет. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м.Бердянськ, вул.Шмідта, 4
[Http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/21](http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/21)

4. Свіренко Ж.С. Гуманітаризація вищої освіти як соціально-педагогічна проблема. Педагогіка №1'2004. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м.Бердянськ, вул.Шмідта, 4.

[Http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004](http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004)

5. Основні напрями досліджень. Академія педагогічних наук України. /3. 06. 2008/ Академія педагогічних наук України вул. Артема, 52-А, Київ, 04053, Україна <http://www.apsu.org.ua/ua/science/direction/>

6. НАУКОВА РОБОТА. Library.tup. /3. 06. 2008/ http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/hi_sc/2003/nauk.htm

7. Фіцула М.М. Педагогіка. Інтернет-магазин «bookstore.net.ua» /3. 06. 2008/ <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>

8. Наукові дослідження — шлях до розв'язання проблем педагогіки. Ua.textreferat. /3. 06. 2008/ <http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>

9. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень Підручник. - 2-ге вид., перероб. І доп. - К.: Знання, 2007. - 317 с. Видавництво «Знання» /3. 06. 2008/ (С) 2008 Видавництво «Знання».

http://www.znannia.com.ua/index.php?Page=shop.product_details&flypage=shop.flypage&product_id=399&category_id=17&manufacturer_id=0&option=com_virtuemart&Itemid=1

10. Горін М.О., Нагаєв В.М. Студентську наукову творчість на новий науковий рівень аграрної науки. /3. 06. 2008/ Агроосвіта. Вища аграрна освіта України. №22. Лютий 2004. [Www.smcae.kiev.ua/pdf/22.pdf](http://www.smcae.kiev.ua/pdf/22.pdf)

11. Богдан КОЗАК. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕДАГОГІКА. Newright.il.if.ua /3. 06. 2008/

[Www.Newright.il.if.ua/kozak](http://www.Newright.il.if.ua/kozak).

12. Наукові дослідження. Learn.dlab.kiev. /3. 06. 2008/ Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та МОН України. [Http://learn.dlab.kiev.ua/?L=ua&p=ractivities](http://learn.dlab.kiev.ua/?L=ua&p=ractivities)

13. НАУКОВІ ШКОЛИ. Uipa. Kharkov. Ua. /3. 06. 2008/ 2006 УПА. [Http://www.uipa.kharkov.ua/nau_school.html](http://www.uipa.kharkov.ua/nau_school.html)

14. ПРО ПІДВИЩЕННЯ ВИМОГ ДО ФАХОВИХ ВИДАНЬ, ВНЕСЕНИХ ДО ПЕРЕЛІКІВ ВАК УКРАЇНИ *Постанова Президії Вищої Атестаційної Комісії України від 15.01.2003р. №7-05/1. Sociology. /3. 06. 2008/* http://www.sociology.kharkov.ua/ukr/new_vak_demands.php

15. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ. Edu.kiev.ua. /3. 06. 2008/

<http://www.edu.kiev.ua/pidrozd/innovac/poloz.htm>

16. Лабораторія педагогічних інновацій та експериментальної педагогіки /3. 06. 2008/

[Http://hghltd.yandex.net/yandbtm?Url=http%3A%2F%2Fwww.edu.kiev.ua%2Fp_idrozd%2Finnovac%2Fstrukt.htm&text=%ED%E0%F3%EA%EE%E2%BD%20%E4%](http://hghltd.yandex.net/yandbtm?Url=http%3A%2F%2Fwww.edu.kiev.ua%2Fp_idrozd%2Finnovac%2Fstrukt.htm&text=%ED%E0%F3%EA%EE%E2%BD%20%E4%)

[EE%F1%EB%BD%E4%E6%E5%ED%ED%FF%20%2B%20%EF%E5%E4%E0%E3%EE%E3%BD%EA%E0](#)

17. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження. Ped.sumy.ua /3. 06. 2008/ Українська Педагогіка © 2008.

<http://ped.sumy.ua/zagalna-pedagogika/metodologiya-ta-metodi-naukovo-pedagogichnogo-doslidzhennya.html>